

Kiskunhalas Város Önkormányzata Képviselő-testületének
5/2022. (I.24.) önkormányzati rendelete
Egyes területek helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításáról

Kiskunhalas Város Önkormányzat Képviselő-testülete a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48. § (1) bekezdésében és Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 11. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48. § (3) bekezdése alapján biztosított véleményezési jogkörében eljáró Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (2) bekezdés c) pontja alapján biztosított véleményezési jogkörében eljáró Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat, Kiskunhalas Város Önkormányzat Képviselő-testületének a Képviselő-testület és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 18/2014. (XI. 28.) önkormányzati rendelet 3. melléklet 1.1.25. pontja alapján biztosított véleményezési jogkörében eljáró Ügyrendi és Szociális Bizottsága, Kiskunhalas Város Önkormányzat Képviselő-testületének a Képviselő-testület és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 18/2014. (XI. 28.) önkormányzati rendelet 3. melléklet 2.1.64. pontja alapján biztosított véleményezési jogkörében eljáró a Pénzügyi, Költségvetési, Gazdasági és Településfejlesztési Bizottsága véleményének kikérésével Kiskunhalas Város Önkormányzat Képviselő-testülete a következőket rendeli el:

1. Általános rendelkezések

1. §

Kiskunhalas Város Önkormányzata az 1. mellékletben felsorolt helyi jelentőségű területeket védetté nyilvánítja, melyek kezeléséről a 2. mellékletben rögzítettek szerint kell gondoskodni.

2. A védetté nyilvánítás célja

2. §

A védetté nyilvánítás célja a természeti területek károsodásának megelőzése, elhárítása, az eddig bekövetkezett károsodás csökkentése, megszüntetése, a jelen és jövő nemzedék számára történő megőrzése és tervszerű fenntartása.

3. §

A védelem alá vont természeti területeket „Helyi jelentőségű védett természeti terület” feliratú táblával kell ellátni.

3. Természetvédelmi hatósági jogkörök

4. §

(1) A védelem alá vont természeti területekkel kapcsolatos elsőfokú természetvédelmi hatósági jogkört az 1996. évi LIII. törvény felhatalmazása, valamint a 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 13. § (1) bekezdés e) pontja, valamint a 16. § (1) bekezdés alapján a települési önkormányzat jegyzője gyakorolja.

(2) A jegyző korlátozhatja, felfüggesztheti vagy megtilthatja a védett természeti területeket károsító, vagy súlyosan veszélyeztető tevékenységet.

(3) A határozat – a védett természeti terület közvetlen vagy súlyos sérelme, illetve veszélyeztetése esetén – a jogorvoslatra tekintet nélkül azonnal végrehajthatónak nyilvánítható.

5. §

(1) A védelme alá vont területek megóvása, fenntartása, helyreállítása a képviselő-testület kötelező feladata. E feladat ellátását

- a) az Önkormányzat tulajdonában álló területen a mindenkori vagyonkezelő útján valósítja meg,
- b) a nem önkormányzati tulajdonú területen levő védett természeti területek esetében megállapodást köthet a terület tulajdonosával a feladat átvállalására.

(2) A tulajdonos (vagyonkezelő, használó) köteles kártérítés nélkül túrni a természetvédelmi hatóságnak a védett természeti terület oltalma, tudományos megismerése vagy bemutatása érdekében végzett tevékenységét, így különösen annak megközelítését, bemutatását, őrzését, állapotának ellenőrzését, és a hatósági tájékoztató, valamint eligazító táblák elhelyezését.

(3) A tulajdonos (vagyonkezelő, használó) köteles túrni, hogy a természetvédelmi hatóság a természeti terület oltalma, tudományos megismerése érdekében ingatlanát időszakosan használja, de csak olyan mértékben, hogy az a tulajdonos (vagyonkezelő, használó) mindennapi életvitelét nem zavarhatja.

(4) Az ingatlan mindenkori tulajdonosa (használója) köteles túrni védetté nyilvánítás ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését.

6. §

Tilos minden olyan tevékenység folytatása, amely a védelem alá vont természeti területek állapotát közvetlen vagy közvetett módon a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatja vagy veszélyezteti. Gondoskodni kell a védett természeti terület fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok és a vízháztartás megőrzéséről.

4. Záró rendelkezések

7. §

Hatályát veszti az Egyes területek helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításáról szóló 22/2005.(VI.1.) önkormányzati rendelet.

8. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Kiskunhalas, 2022. január 20.

Fülöp Róbert
polgármester

Kollárné Dr. Lengyel Linda
jegyző

Záradék:

A rendelet kihirdetése a mai napon a Kiskunhalasi Közös Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján való kifüggesztése megtörtént.

Kiskunhalas, 2022. január 24.

Kollárné dr. Lengyel Linda
jegyző

A rendelet 1. §-ában előírt védettséget élvező területek jegyzéke:

1. Megnevezés: Sóstói Parkerdő

Hrsz.: 6393

Terület: 19,6254 ha

Művelési ág: erdő

A terület tulajdonosa: Magyar Állam

A terület kezelője: Nemzeti Földügyi Központ

Védetté nyilvánítás oka: Rekreáció, környezeti nevelés természetközeli erdőben, az ott élő növény- és állatfajok védelme.

2. Megnevezés: Sóstói Nádas-sziget

Hrsz.: 6391 „f” alrészlet

Terület: 8,7620 ha

Művelési ág: nádas

A terület tulajdonosa és kezelője: Kiskunhalas Város Önkormányzata

Védetté nyilvánítás oka: A szigeten fészkelő madarak és egyéb állatok védelme, a biodiverzitás fenntartása.

3. Megnevezés: Csetényi Park

Hrsz.: 2312/4 (telekösszevonás előtt: 2358/4, 2358/5)

Terület: 18,0592 ha

Művelési ág: park/pihenőpark

A terület tulajdonosa és kezelője: Kiskunhalas Város Önkormányzata

Védetté nyilvánítás oka: A terület a várost egykor körülölelő mocsárvilág maradványának tekinthető, mely mai mesterséges állapota ellenére is fontos vizes élőhely. Számos védett madár-faj fészkelőhelye, kétéltűek ívőhelye. A záportározót körülölelő, felújított, a mai kor követelményeinek is megfelelő szabadidős- és rekreációs park kiváló kirándulóhely, melynek állapotát meg kell óvni a jövő nemzedékének.

4. Megnevezés: Tarka sáfrány (*Crocus reticulatus*) termőhely

Hrsz.: 01004/1

Terület: 2,2458 ha

Művelési ág: legelő (gyep)

A terület tulajdonosa és kezelője: Lajkó István (6412 Balotaszállás, Ady Endre utca 72.)

Védetté nyilvánítás oka: A területen nagy egyedszámban (több tízezer tő) fordul elő a védett tarka sáfrány (*Crocus reticulatus*), melynek állománya érdemi természetvédelmi értéket képvisel.

5. Megnevezés: Kiskunhalas külterület 0725/26 hrsz-ú gyepterület

Hrsz.: 0725/26

Terület: 2,4089 ha

Művelési ág: legelő (gyep)

A terület tulajdonosa és kezelője: Fehér Péter (6400 Kiskunhalas, Felsőszállás puszta 768/8.)

Védetté nyilvánítás oka: A terület, a szomszédos fenyves területén épített vezeték miatt veszélyeztetett, a vezetékszakaszon való megközelítése miatt. A területen számos védett és fokozottan védett növényfaj fordul elő, ennek megfelelően szükséges a területet kezelni és az élőhelyet természetvédelmi oltalom alá helyezni.

1. A Sóstói Parkerdő a Sóstói Nádas-sziget, valamint a hozzá kapcsolódó természeti területek kezelési előírásai

1.1. A Sóstói Parkerdő kezelési előírásai

Jelen kezelési terv a Kiskunhalas 6393 helyrajzi számon elhelyezkedő helyi védettséget élvező Sóstói Parkerdő-re vonatkozik, amelynek területe 19,6254 hektár, művelési ága: erdő.

A terület az „*Egyes területek helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításáról*” szóló, Kiskunhalas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 22/2005. (VI.01.) sz rendelete alapján került védetté nyilvánításra. A védetté nyilvánítás indoka rekreáció, környezeti nevelés természetközeli erdőben, valamint az ott élő növény- és állatfajok védelme.

1.1.1. Az erdő története, összetétele:

A Sóstói-Parkerdő Kiskunhalas város megbízásából az 1960-as közepén létesült erdőtelepítés útján. A kivitelezést a KEFAG Zrt jogelődjének irányítása alatt álló a Kiskunhalasi Erdészet végezte. A terület a telepítést megelőzően szélhordta, homokkal fedett egykori hordalékkúp-síkság, enyhén hullámos felszínnel. A mozaikos termőhelyi adottságok, valamint a közjóléti érdekek figyelembevételével létrejött erdő változatos, gazdag fafaj-összetételű, faállományait tekintve tömbös megjelenésű.

Előforduló főbb fafajok: kocsányos tölgy, hegyi juhar, amerikai kőris, mézgás éger, erdei fenyő, szürke nyár, óriás nyár. Foltosan vagy egyedenként előforduló fajok: közönséges nyír, nyugati ostorfa, feketedió, juharlevelű platán, fehér fűz, mezei szil, fehér akác, kislevelű hárs, ezüsthárs, feketefenyő, keskenylevelű ezüstfa. A faállományok alatt számos helyen dús cserjeszintet találunk, amelynek főbb fajai: egybibés galagonya, fekete bodza, vesszős fagyal.

1.1.2. Általános előírások:

A természetvédelmi kezelés feladatait a mindenkori erdőgazdálkodó részére az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (továbbiakban: Evt.), valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban: Tvt), illetőleg ezen törvények végrehajtási rendeletei szabályozzák.

Az erdőgazdálkodó által megvalósított gazdálkodási tevékenységek nem károsíthatják, illetve veszélyeztethetik az erdő biológiai sokféleségét, felszíni és felszín alatti vizeit, talaját, természetes felújulását, felújítását, a védett természeti értéket, valamint az erdei életközösséget. Biztosítani kell az erdők természetességi állapotának és értékes génállományának fenntartását, illetve lehetőség szerinti javítását, bővítését, a védett és fokozottan védett növények és állatok élőhelyének védelme, valamint az erdő által meghatározott tájképi értékek megőrzése érdekében.

1.1.3. Kezelési feladatok:

A kezelés során törekedni kell arra, hogy a megfelelő prioritások szem előtt tartásával minden védelmi rendeltetés érvényesülni tudjon.

Figyelemmel kell lenni arra, hogy a területen a természetvédelmi kezelés és a természetkímélő hasznosítás térben és időben együttesen, vagy egymás mellett van jelen. Az erdőn belül elsődleges cél ezek összhangjának biztosítása. A természetvédelmi kezelés mellett a táji és a természeti értékeket nem károsító, a védelem céljainak eléréséhez nem feltétlenül szükséges, vagy

elsősorban nem a védelem céljainak megvalósítására irányuló gazdálkodási, területhasznosítási tevékenységek is folytathatók.

Az egyes erdőgazdálkodási beavatkozások során kiemelt figyelemmel kell lenni, az erdei mikro-élőhelyeket biztosító fák fenntartására (pl. biotóp fák, odvas fák, fészket tartó fák, famatuzsálemek, ritka elegyfák, esztétikai szempontból értékes fák stb.). Ugyanakkor ezek kialakításakor nem szabad eltekinteni a terület jelentős látogatottságából fakadó baleseti kockázattól sem.

Az erdőállományok megújítása terén, amennyiben annak feltételei adottak, törekedni kell a természetes erdőfelújítási módok alkalmazására. Az erdőgazdálkodás során az erdőfelújítást megelőző tarvágás, csak a nem őshonos fajokból álló részterületeken, vagy a természetes felújulásra nem képes állományokban - összefüggően legfeljebb 3,0 hektár kiterjedésben - végezhető. A végvágással, illetve tarvágással érintett erdőterülethez kapcsolódó állományrészekben további végvágásra, illetve tarvágásra csak akkor kerülhet sor, ha a korábban véghasznált területen az erdőfelújítás befejeződött.

Az erdőfelújítások, erdőszerkezet átalakítások során törekedni kell a tájidegen fajok őshonos fajokkal való lecserélésére, az erdőkezelések során pedig az idegenhonos, invázióra hajlamos fa és cserjefajok visszaszorítására.

Tényleges, kifejezett természetvédelmi célú „aktív” beavatkozások a külső körülmények következtében kissé leromlott vagy éppen annak hatására kialakult területeken, élőhelyeken válhatnak szükségessé, amelyeket az erdőgazdálkodó saját szakszemélyzetével és gépparkjával végez el. Ezek a beavatkozások az esetek jelentős részében nem az élőhelyek megőrzésére, hanem egy-egy veszélyeztetett faj védelme érdekében történhetnek. Ezek a fajvédelmi intézkedések speciális beavatkozásokat is (pl. műfészkek kihelyezése; odútelepek létesítése; vizes élőhelyek védelme; erdőszegélyek és cserjések kezelése; őshonos, pionír fajok a faállományban és a szegélyeken; inváziós fajok elleni védekezés) jelenthetnek.

1.1.4. Közjóléti szerep és annak biztosítása:

A sóstói-Parkerdő egyik legfontosabb funkciója, a védelem egyik kiemelt célja a turisztikai vonzerőn keresztül megvalósuló rekreáció biztosítása. Napjainkra, amikor a természetes környezetet egyre nagyobb károsító terhelések érik, megnövekszik a jelentősége a természetet kímélő, annak megismerését célzó turisztikai tevékenységnek. Az ökoturizmust igénylő embert alapvetően a hamisítatlan tájképi elemek érdeklik, a szabadidő eltöltésében egyértelműen a természetben megtalálható harmóniát részesítik előnyben. Az ökoturizmus egyik ágának tekinthetjük a Sóstói-Parkerdőben megvalósuló erdei turizmust is, amely alapvetően az erdő közjóléti szerepének kiaknázására törekszik.

Az erdő elhelyezkedésének és ritkaságának következtében jelentős turisztikai vonzerővel bír, amelynek kielégítése, minél teljesebb átélésének biztosítása a gazdálkodó egyik fő feladata. Az erdőt ezért alkalmassá kell tenni ezen feladat betöltésére, azaz úgy kell megőrizni, feltárni és berendezni, hogy lehetővé tegye üdülési, pihenési szerepének minél teljesebb megélését. Mindent azonban úgy kell megvalósítani, hogy az erdő ökoszisztémáját a lehető legkisebb zavarás érje.

Az erdőben található közjóléti berendezések kedveltek, éppen ezért intenzív használatnak kitettek, ami miatt folyamatos fenntartást igényelnek. Ezek közül a legfontosabbak:

Szemétgyűjtők: A korábbi gyakorlatoktól eltérően a parkerdőben nem indokolt a szemétgyűjtők fenntartása, ezeket fel kell számolni. Ezek ugyanis mintegy felhatalmazzák a látogatókat, hogy

a hulladékot az erdőben helyezték el. Ehelyett minden lehetséges fórumon (táblák, szóróanyag, honlap) tájékoztatni kell a látogatót, hogy az erdőbe kivitt hulladékukat vigyék magukkal.

Tűzrakóhelyek: Az Evt. 65. § (3) bekezdése szerint a parkerdő területén tűzvédelmi és turisztikai célból, tűzvédelmi szempontból biztonságos és állandó tűzrakóhelyet kell kialakítani, azonban ennek kialakításakor figyelemmel kell lenni a környező vegetáció tűzveszélyességére.

Sétautak: A parkerdő sétautakkal jól feltárt, azok balesetmentes közlekedésre alkalmas állapotuk fenntartandó, további utak kialakítása nem szükséges.

Jelző és információs táblák: A területen a jelzőtáblák egységesítése szükséges, egyszerű és tájba illő kivitelben. A zavaró felesleges táblák megszüntetendők.

1.2. A Sóstói Nádas-sziget és a tóhoz kapcsolódó egyéb nádasok kezelési előírásai

A védetté Nádas-szigettel együtt a tervezési területen három összefüggő nádas művelési ágú területet lehet elkülöníteni. A Nádas-sziget a tó ÉNy-i részén helyezkedik el mintegy 8 hektáron, mellette egy kisebb „sziget” található a tó É-i csücskében, melynek területe meghaladja a 1,5 hektárt. A legnagyobb összefüggő nádas 18 hektáron a tavat szegélyezi É-ről kiindulva, végig a K-i oldalon, egészen a DK-i részig, ahol már a parkerdővel határos.

Ez az élőhely számos védett madárfaj élettere és a többi állatfaj részére is kiváló búvóhelyet biztosít. A Nádas-sziget közepén egy nagyjából 20- 30 méter átmérőjű valódi sziget található, rajta egybibés galagonya bokrok, akác, sőt bambusznád is előfordul. Ez a sziget szinte megközelíthetetlen a területet övező nád miatt. Így itt fokozottan érvényesül a zavartalanság. A bambusznádat téli befagyás esetén, mikor a megközelíthetőség lehetővé tesz, célszerű kiirtani a gyors terjedés miatt.

A tó területén lévő és az azt körülvevő nádasok kezelése a Sóstó SHE Kiskunhalas feladata, mely az Egyesület és az Önkormányzat közötti haszonbérleti szerződésből adódik. Ez a kezelés egyet jelent azonban a nád levágásával is. Az utóbbi években ezt a feladatot az Egyesület elhanyagolta, ezáltal a nád minősége rendkívül leromlott, megavasodott, gazdasági hasznosításra alkalmatlanná vált.

A 2001. július 10-én kötött haszonbérleti megállapodás szerint az egyesületnek a tó biológiai egyensúlya érdekében minden év március 15-ig a tó területén lévő összes nádat le kellett vágania. A szerződés vonatkozó része 2004. április 26-án úgy módosult, hogy: „Az egyesület köteles levágni a nád összes mennyiségének 70 %-át, melyet kétfévente kell elvégezni úgy, hogy a levágatlan részek minden alkalommal más területen legyenek.” A nád vágásával kapcsolatban három különböző érdeket kell figyelembe venni. Az egyik a nád gazdasági célú hasznosítása, mely az utóbbi években bekövetkező minőségi romlás miatt nehézkes volt, mivel nem volt kereslet a rossz minőségű avas nádra. Figyelembe kell venni továbbá azt is, hogy a nagy mennyiségű nád jelentős elhalt növényi szövetet termel, ezáltal kotu képződik. Ez egy természetes folyamat, a tó tápanyaggal dúsul, beindul az eutrofizáció, amely a tó pusztulásához vezet. Azonban értelemszerűen a város lakói (és a horgászok) számára ez egy nem kívánt folyamat. A nád-vágással nagy mennyiségű szerves anyagot tudnak eltávolítani a területről, így valamelyest az eutrofizáció lassítható. Erdemes továbbá azt is figyelembe venni, hogy a nád biomasszájának jelentős részét a levélzet tömege teszi ki, mely az aratás idejére már a vízbe hullik.

A legfontosabb érdek a nád-vágás kapcsán a természetvédelem, hiszen mint kiderült a nádas számos élőlénynek nyújt otthont. Ezért a nádas területek kezelésével ezt a hármas szempont-rendszert kell figyelembe venni, ami minden érdekelt számára optimális megoldást jelenthet.

A területen a nádasok kezelésének kétféle módját szokták alkalmazni a nád égetését, illetve a vágását. A nád égetése azonban ellentmond a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 11. § (4) bekezdésének, mely egyértelműen kimondja, hogy növényzet lábán álló égetése tilos. Ez ugyanakkor nem tiltja a vágott nád égetését. Ha nádnak az égetése történik, akkor az kizárólag a part menti keskeny nádasokon fordul elő, helyenként álló nádon is, bár ez annyira nem jellemző. A nádas égetésének egyébként előnye, hogy csökkenti az avarréteget és az avas nádat, hátránya viszont, hogy elpusztítja a nádszálaban és az avarban lakó gerincteleneket és a barkóscinege lehetséges fészkelőhelyét.

A nádasok kezelésére elsősorban a vágást alkalmazzák, mivel az égetett nádat nem lehet hasznosítani sem. A nád vágásának előnyei Hawke, C., és José P. (2002) szerint az alábbiak:

- Csökkenti az avas nád mennyiségét és az avarfelhalmozódást.
- Javítja a nád minőségét a tetőfedés és a költő madarak számára.
- Kedvező lehet egyes növények számára.
- Átmeneti nyílt vízfelületet eredményezhet.
- Megakadályozza a nád behatolását a nyílt vizekbe

A nádvágás azonban káros is lehet egyes gerinctelenek számára, de akár a madaraknak, akár a többi gerinces állatnak is.

Nehéz azonban megmondani, hogy ténylegesen mikor teszünk kárt a természetben ha vágunk, vagy ha nem vágunk. A nádvágásnál kompromisszumokra kell törekedni, hiszen egyes madárfajok a friss nádat szeretik, ezért nekik jobb, ha rendszeresen vágják a nádat, de más fajok pedig az avas nádat kedvelik, sőt egyes gerinctelenek lárvái is inkább az avas nádban fejlődnek.

A területen a nád vágásának ideje minden esetben a téli időszakra tehető, bár egyes szakirodalmak említést tesznek nyári nádvágásról is, mely kifejezetten a nádasok csökkenését szolgálja. A Sóstón nem cél a nádas területek csökkentése és a nád nyári vágása óriási károkat okozhatna az ott fészkelő madaraknak is, tehát egyértelmű, hogy a nádat a téli időszakban kell vágni.

A nádvágás hatásai az egyes fajokra

A teljes nádas egyidejű levágása hátrányos sok, kifejezetten nádlakó állatfajra, mert az álló nád hiánya megszünteti azt az élőhelyet, melyhez ezek az élőlények kötődnek. A rovarok közül leginkább azokat a fajokat érinti hátrányosan, melyek a nádszálaban fejlődnek ki, illetve telelnek át. Ezek a rovarok a téli nádvágáskor elpusztulnak.

A madarakat sem segíti ez típusú nádvágás, mivel olyan fészkelő madaraknak, mint például a cserregő nádiposzátának, vagy a barkós cinegének a fészkeléshez és a táplálkozáshoz is álló nádra van szüksége. A cserregő nádiposzáta a fészkeképítéshez friss nádszálabat fog össze, de például a nádi tücsökmadár inkább a ritkán aratott nádasokat kedveli, különösen, ha ott egyéb növények is nőnek buja sűrűséget alkotva.

Az apró énekesmadarakon kívül is számtalan madárfaj van, melyek ragaszkodnak a tó körüli nádasokhoz, a búbos vöcsök is mélyen a nád között építi a víztükör fölé emelkedő fészket, ahol a hullámverés már nem érheti el. A Sóstó egyik legféltettebb madárfaja, a törpegém is tipikus „nádi” madár, erre utal a kialakult rejtőzködőképessége is. Veszély esetén a törpegém hihetetlen ügyességgel képes elrejtőzni egy egészen kis nádfoltban is. Nyakát kinyújtva, csőrét az égnek emelve alakoskodik, ha pedig a szél lengeti körülötte a nádszálabat, testével maga is hajladozik.

A tó körüli nádasok leggyakoribb vízi madarait a tőkés récét és a szárcsát gyakran megpillantathatjuk táplálkozásuk közben, de veszély esetén rendszerint a nyíltabb vízfelszínekről a nádasba menekülnek.

A fentieken kívül még számos madárfaj élőtere a nádas, tehát látható, hogy fontos a nádasok megtartása, kezelése. A nádasok tarra vágása semmiképpen nem engedélyezhető, mert az megfelelő táplálkozó-, búvó-, fészkelőhely hiányában veszélyeztetheti az állományokat. A nád vágását úgy kell megvalósítani, hogy a védett területen a vágott nád területe a lehető legkevesebb legyen, hogy megmaradjon a sűrű, avasabb nád is. A nem védett részeken, a tó szegélyében az Önkormányzat és a horgászegyesület közötti haszonbérleti megállapodás 2004-es módosításában előírt 70 %-os arányt kell betartani, de ezt csak kétevente, forgó módszerrel kell elérni, úgy, hogy a levágatlan részek minden évben máshol legyenek. Ezáltal elérhető egy kívánatos, optimális szint, mely kedvez az avas, valamint friss nádat kedvelő fajoknak egyaránt. A Nádasziget aratását mozaikosan kell megoldani. A nád égetését lehetőség szerint kerülni kell.

1.2.1. A nyílt vízzel kapcsolatos kezelési előírások, intézkedési javaslatok

A tó vizével kapcsolatosan két alapvető problémával kell szembesülnünk, a vízminőség és víz-mennyiség. Ez a két tényező befolyásolja nemcsak a tó, de a környezetének állapotát is.

Az utóbbi évtizedek csapadékszegény időjárása egyre inkább foglalkoztatja a város illetékes szakembereit, hogy a tó vízutánpótlását milyen módon lehetne megoldani. A 5. ábrából látható, hogy a talajvízszint jelentősen lesüllyedt, így onnan a vízpótlás gyakorlatilag megszűnt, így az egyetlen természetes vízpótlást csak a csapadék tudja biztosítani. Mivel a tó korábban többször is kiszáradt, ezért létesítettek két rétegvíz kutat, mellyel táplálják a tó vizét is, azonban ez nem megoldás, hiszen ezáltal az ivóvízbázist veszélyeztetjük.

A városban olykor lezúduló nyári záporok esetén a csapadékvíz elvezetéssel rengeteg víz távozik el a Dong-éri főcsatornán keresztül. A lakosság is sok vizet használ fel, mely végül szennyvízzé válik. Egyre erősebbek az elhatározások a város területén keletkező vizek megtartására. Található a külterületeken néhány záportározó, de az a víz, ami ott felhalmozódik egy idő után elsikkad.

Előrehaladottak azok az elképzelések, hogy a városi szennyvíztisztító telep korszerűsítésével egy olyan minőségű tisztított szennyvizet produkáljunk, amely majdnem ivóvízminőséget eredményez. Ezt a vizet kell a városban tartani és egy kiépített csatornarendszeren keresztül közvetett úton a talaj által megszűrve a Sóstóba vezetni. Esetlegesen az így megnövekedő talajvízszint újra a jó irányba terelheti a talajvíz sódinamikáját, ezáltal a tó kiédesülése is megállítható, vagy lassítható lenne. A projekt keretében egy lapvízmérce is kerülne a tóba, mellyel figyelemmel lehet kísérni a vízszint változásait. A pályázat elkészítése folyamatban van, tehát esély nyílhat ennek a tervnek a megvalósítására.

1.2.2. Vízminőségi problémák és megoldási lehetőségek

A vízminőség kérdése meglehetősen összetett, mivel többféle szempontból lehet vizsgálni. A vízkémiai vizsgálatok alapján egyértelműen látható, hogy az egykori szikes tó fokozatosan veszti el ezt a jellegét, melynek megfordítása, ha egyáltalán lehetséges óriási erőfeszítéseket igényel.

Sokkal jobban lehet szabályozni a tó tápanyagfeldúsulását, eutrofizációját. Mivel az eutrofizáció minden tó életében egy természetes folyamat, nem biztos, hogy jó ebbe beleavatkozni. De az érdekek mást kívánnak és itt nem csak az emberi érdekre gondolok, hanem arra a vízi világra, melynek elengedhetetlen szüksége van a vízre. A Kiskunsági-homokhátságon ennek fokozottan

nagy a szerepe, hiszen az utóbbi évszázadok sokszor átgondolatlan vízkormányzásának köszönhetően szükséges, hogy minél több vizes élőhelyet fenn tudjunk tartani.

Két dolgot kell itt szem előtt tartani. Egyrészt a tóból a szerves anyag kivétele, másrészt a megátolni, hogy a tóba belejusson az antropogén tevékenységből származó szennyező hatású szerves anyag.

Az előbbire jó módszer a nádvágás, természetesen csak az előzőekben leírtaknak megfelelően. A nádvágással nagy mennyiségű szerves anyag produktum távolítható el a tóból, csökkentve annak felhalmozódási lehetőségét.

A tó északi részén található, ún. csónakkikötő egy keskeny, zártabb vízfelület. Itt az érdes tócsagaz és a közönséges rence túlzott elszaporodása figyelhető meg. A túlzott elhínarasodás elkerülése érdekében csökkenteni kell ennek a területnek a növények okozta tápanyagterhelését.

E fajok eltávolítása a nyár végén, a rothadás beindulása előtt javasolt. Az évi egy alkalommal történő „aratással” egyrészt jelentős mennyiségű tápanyagot lehet eltávolítani a vízből, másrészt megakadályozzuk a növények bomlásából származó aminosavak dezaminációja folytán keletkező, a halfaunára veszélyes, nagyobb mennyiségű ammónia kialakulását.

A szervesanyag tóba kerülése alapvetően emberi tevékenységnek a következménye. A környező ingatlanok kommunális szennyvize, a mezőgazdaságból származó trágyázás a talajon és talajvízen keresztül mind a tó szervesanyag-tartalmát növeli. Voltak elképzelések a terület drénezésére, mely elvezethetné ezeket a tápanyagdús vizeket, de egyelőre ez még nem valósult meg. A közeli lakótelep csatornázásával azonban minden bizonnyal sok szerves anyagtól mentült meg a tó.

Korábban a horgászattal is jelentős szerves anyag került be a tóba, de az egyesület betiltotta a beetetéses, vagy ún. odaszoktató módszert, így kevesebb tápanyag kerül a tóba.

Szintén emberi hatás következménye az 1990-es években bekövetkezett bakteriális szennyeződés, aminek következtében az ÁNTSZ beszüntette a fürdözést. Elsősorban szennyvízből származó baktériumok elszaporodása jelentett problémát. A coliform-, fecalcoliform- és a fecalstreptococcus szám napjainkban megfelelő, amit a rendszeres mérések is igazolnak. A fürdőzés azóta megengedett, igaz csak saját felelősségre.

Szükséges megemlíteni a vízben élő védett állatfajok kíméletét is, melyek gyakran a horgászat áldozatául esnek. Ezen fajok kímélete szükséges, a horgászoknak 4együtt kell működni a természetvédelemmel.

1.3. A Sóstói Parkerdőhöz kapcsolódó gyepes területek kezelési előírásai

A gyepterületek a tótól keletre a két erdősáv között helyezkedik el. Keleten a vasút nyugati oldalán nádas határolja. Részben a 6389, részben a 6393-as helyrajzi számú területeken helyezkedik el. Kiterjedése 10 hektár alatti. A tervezési terület legtöbb védett növényfaja ezen a részen található meg, sőt a 6393-as helyrajzi számú része a Sóstói Parkerdő részeként helyi védettségű, ezáltal a kezelése fokozott figyelmet igényel.

A jelenlegi állapot szerint a területet egy vállalkozó az Önkormányzattal kötött szerződés értelmében kaszálja. Egy 2000-es légifotó alapján látható, hogy a gyepnek nagyjából 45-50 %-át hasznosították ilyen módon.

A kaszálásnak természetvédelmi fontossága megkérdőjelezhető. A gyepekben élő állatoknak az éles kések gyakran veszélyt okoznak. Növények szempontjából a kaszálás az egyszikűeknek kedvez, a növényzetet homogenizálja.

Az optimális legeltetésnek a kaszálással szemben számos előnye van. A legeltetés során a gyepek szerkezete mozaikosabb, változatosabb lehet. Ez a módszer nem jár a gyepekben élő állatok pusztulásával sem és a legelő állatok trágyája is hasznosul, mivel tápanyagot biztosít a talajnak, táplálékot egyes rovarfajoknak.

A túllegeltetés elkerülése érdekében figyelembe kell venni az állatsűrűséget, mely általában 1 marha/2 hektár, vagy 2-3 birka/hektár. Az is fontos szempont, hogy a területen megjelenő víz-állások miatt a birkákkal szemben a szarvasmarhát kell előnyben részesíteni.

Gyakori probléma a gyepek kezelés időpontjának megválasztása. Minden esetben figyelembe kell venni a területen élő védett növényfajok virágzásának idejét. A lenti táblázatban látható, hogy a terület védett növényfajai április és augusztus között virágoznak. Ennek megfelelően célszerű lenne a kezelést augusztus végére hagyni. A kaszálás esetében ezt az időpontot kell alkalmazni, a legeltetésnél azonban nincsenek szigorú kikötések. A Kiskunsági Nemzeti Park ajánlása alapján a legeltetést április 14. és november 30. között lehet végezni.

A gyepek védett növényfajainak virágzása

Faj	Virágzás
Agár kosbor (<i>Orchis morio</i>)	Április-május
Kisfészekű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)	Július-augusztus
Mocsári aggófű (<i>Senecio paludosus</i>)	Május-július
Mocsári kosbor (<i>Orchis laxiflora ssp. palustris</i>)	Május-június
Szibériai nőszirm (<i>Iris sibirica</i>)	Május-június

További kikötések védett természeti terület kaszálása és legeltetése során (KNP alapján):

- Mű- és szerves trágyázás, valamint növényvédőszer felhasználása tilos.
- Felülvetés, öntözés és gyepek feltörése tilos.
- Mechanikai jellegű ápolási munkák (boronálás, hengerezés, fogasolás, stb.) tilos.
- A jelentkező felszíni vizek nem vezethetők el, és mindennemű talajvízszint-csökkentési beavatkozás tilos.
- A gyepek égetése tilos.
- Gyepterület csökkentése, út létesítése, kiszélesítése építés, stb. céljából tilos.
- A gyepterület legalább 10 %-át a kaszálásból ki kell hagyni. Ezek a foltok a következő év során lekaszálhatók, helyettük azonban újabb mozaikok kihagyása indokolt.
- A szénatermés elszállítását – a bálázást követően – amennyiben ez a gyepek talajának sérülése nélkül megoldható lehetőleg azonnal, de legkésőbb a kaszálást követő 30 napon belül el kell végezni.
- A kaszálás 8 cm-es tarló meghagyásával történjen.

· A gyepet körkörös befelé haladva kaszálni tilos, a már lekaszált részekkel nem lehet körbezárni a még le nem kaszált gyeprészeket. A kaszálást úgy kell végezni, hogy a maradék le nem kaszált gyeprészek mindig összeköttetésben maradjon a környező területekkel, és lehetőséget nyújtson a gyepben tartózkodó állatoknak az elmenekülésre.

2. Csetényi Park kezelési előírásai

2.1. Természetvédelmi célkitűzések:

A terület a várost egykor körülölelő mocsárvilág maradványának tekinthető, mely mai mesterseges állapota ellenére is fontos vizes élőhely, ökológiai folyosó része. Számos védett madárfaj fészkelőhelye, kételtűek ivóhelye. A záportározót körülölelő pihenőpark, turisztikai célokat szolgál, kiváló kirándulóhely és rekreációs park.

A terület az emberi jelenlét miatt erősen terhelt, jelentős mennyiségű hulladék termelődik, melyet rendszeresen össze kell gyűjteni. A park bútorzatának és egyéb épületeinek állagmegóvása, folyamatos karbantartása, illetve rongálás esetén helyreállítása szükséges.

2.2. Látogatás, oktatás:

A természetvédelmi terület a rekreációs park üzemeltetési- és látogatói szabályzatában foglaltak szerint látogatható. Oktatási céllal és bemutatók tartása helyszínéül - az üzemeltető előzetes hozzájárulása mellett - az erre kijelölt helyeket lehet használni. A terület, különösen a tanösvény látogatása során törekedni kell az élővilág lehető legkisebb mértékű zavarására.

2.3. Gyepterületek karbantartása:

A terület gyepfelületének karbantartására a legeltetés, illetve a kézi- és gépi kaszálás megfelelő módszer, tehát a jövőben is ezen a kezelési módokon kell alkalmazni, előnyben részesítve a legeltetést. Gyepterületek kezelése során különös hangsúlyt kell fektetni az allergén gyomnövények irtására. A kialakított rekreációs park területén fokozott taposási károk elkerülése érdekében közlekedésre a kialakított sétányokat kell használni.

2.4. Fás területek karbantartása:

A park ligetes fás területeinek szükség szerinti gondozása, a veszélyes fák kivágása esetén a pótlást mindig őshonos fajokkal kell megoldani, a terület eredeti növényvilágának bemutatását célozva és elegyes erdőt létrehozva. Biztosítani kell a turisztikai beruházás során gondosan kiválogatott faállomány szakszerű gondozásáról és a lehető legkisebb bolygatásról. A telepítendő fák, cserjék kiválasztásakor kerülni kell az allergén fajokat. A területen kialakított sövénylabirintus karbantartását folyamatosan el kell végezni.

2.5. Záportározó növényzetének karbantartása:

A záportározó hínárállománya különös gondozást nem igényel, de a nyár végén az elhalt növényi részeket indokolt a vízről eltakarítani. A tározó csónakázásra kijelölt területén található nád és gyékény terjedését vissza kell szorítani, ellenkező esetben néhány év múlva az teljesen lefedi a nyílt vízfelületet. A nád- és gyékényállomány terjedésének kívánt mértékű visszaszorítását legeltetéssel, vagy vágással kell megoldani, de szakaszosan, mivel a tónak szüksége van az ott termő gyékényre. A nád- és gyékényállomány karbantartását vegetációs időszakon kívül kell elvégezni, kézi, illetve gépi kaszálással, melyről a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósággal előzetesen egyeztetni kell.

2.6. Záportározó karbantartása:

A park területén lévő záportározó mederkotrása, hogy az, az eredeti funkciójának megfelelően, szükség esetén megengedett. A tavakon a csónakázás megengedett, azonban a horgászat és a fürdés tilos.

3. Tarka sáfrány termőhely (Hrsz.: 01004/1) kezelési előírásai

A terület, mivel gyep (legelő) művelési ág alatt van, ezért a hasznosítás is csak ennek megfelelő lehet. A legeltetés és kaszálás azonban csak a növény elvirágzása után végezhető, általában áprilistól. Tilos a növény állományát bármilyen módon veszélyeztetni. A területen élő tarka sáfrány (*Crocus reticulatus*) védett növényfaj, egy tő eszmei értéke 10.000 Ft . A területen az állomány nagysága több tízezer tő.

4. Kiskunhalas külterület 0725/26 hrsz-ú gyepterület kezelési előírásai

A terület legelő (gyep) művelési ágú, ezért a hasznosítás is csak ennek megfelelő lehet, a gyep feltörése, bármilyen nemű bolygatása tilos! A terület kezelésénél előnyben kell részesíteni a legeltetést, kaszálás csak a védett állomány elvirágzása után, jelentős indokkal történhet. Tilos a növény állományát bármilyen módon veszélyeztetni. A területen az alábbi védett és fokozottan védett növények fordulnak elő:

- Tartós szegfű (*Dianthus diutinus*) - fokozottan védett
- Bugaci nőszőfű (*Epipactus bugaciensis*) - fokozottan védett
- Vörösbarna nőszőfű (*Epipactis atrorubens*) - védett
- Kék szamárlenyer (*Echinops ruthenicus*)- védett
- Homoki árvalányhaj (*Stipa borysthena*) - védett
- Homoki bakszakáll (*Tragopogon floccosus*) - védett
- Homoki vértő (*Onosma arenaria*) - védett
- Homoki imola (*Centaurea arenaria*) - védett
- Homoki varjúháj (*Sedum hillebrandtii*) - védett
- Homoki fátyolvirág (*Gypsophila fastigiata*) - védett
- Homoki cickafark (*Achillea ocreoleuca*) - védett
- Homoki csüdfű (*Astragalus varius*) - védett
- Bunkós hagyma (*Allium spaerocephalom*) - védett
- Kései szegfű (*Dianthus serotinus*) – védett